

Raadsvoorstel

Onderwerp:	Uitwerking Businesscase transitie intensieve dierhouderij
Datum voorstel:	14 december 2017
Vergaderdatum:	23 januari 2018
Registratienr.:	
Opstellers:	Theo Hendriks & Sandra Borremans
Portefeuillehouder:	Wethouder C. Van de Ven, burgemeester (wnd.) J. Eugster

Voorstel

1. Kennis te nemen van de resultaten van de businesscase transitie intensieve dierhouderij zoals verwoord in eindrapportage businesscase deel 1 & 2 (bijlage 2).
2. In te stemmen met het afronden van de concept-structuurvisie en handreiking Ruimtelijke Ontwikkeling op basis van de bevindingen (h7) uit de eindrapportage businesscase.
3. In overleg te treden met Gedeputeerde Staten van de Provincie Noord-Brabant voor het verkrijgen van een maatwerkoplossing binnen de Verordening Ruimte.

Inleiding

Aanleiding

Op 15 april 2015 heeft de gemeenteraad tijdens een oordeelsvormende bijeenkomst de ruimtelijke strategie uit de concept-structuurvisie breed onderschreven, maar zijn vraagtekens gesteld bij de strategie van landbouwkamers en minderingsgebieden. Op 21 maart 2017 heeft uw raad opdracht gegeven de haalbaarheid hiervan via een businesscase te onderzoeken. Hierbij presenteren wij u de resultaten en de consequenties hiervan voor de afronding van de concept-structuurvisie.

Resultaat businesscase (hoofdstuk 2 eindrapportage)

Huidige strategie HTAC – Landbouwkamers – Minderingsgebieden

Het realiseren van een High Tech Agro Campus is, in ieder geval in het huidige tijdvak, niet realistisch. Argumenten op basis van gezondheid mens & dier, grondexploitatie en ondernemerschap maken dat geen andere conclusie kan worden getrokken.

Het onderscheid tussen landbouwkamers en minderingsgebieden zoals in de concept-structuurvisie was voorgesteld, blijkt te rigide, maar biedt wel handvatten bij de verdere uitwerking gekoppeld aan duurzame ontwikkeling in relatie tot locaties.

Nieuwe principes

We stellen voor ondernemers en omwonenden perspectief te bieden door duidelijkheid te bieden in ontwikkelingsmogelijkheden voor intensieve dierhouderij op basis van de locatie:

1. Duurzame locaties: locaties die ook op termijn een vestigingsplaats kunnen bieden aan een intensieve dierhouderij met een stevig ruimtebeslag en substantiële dieraantallen.
2. Voortzettinglocaties: Een bestaande vestigingsplaats voor intensieve dierhouderij waar de thans vergunde situatie kan worden voortgezet.
3. Transformatielocatie: Een bestaande vestigingsplaats voor intensieve dierhouderij die door transformatie beter geschikt kan worden gemaakt voor andere functies zoals wonen, kleinschalig werken, recreatie en omgevingsvriendelijke agrarische activiteiten.

Een duurzame locatie wijzen we aan op grond van de volgende criteria:

- 1) Niet in een beekdal;
- 2) Op een afstand van meer dan 250 meter van kernen of buurtschappen*;
- 3) Voldoet aan de gezondheidskundige advieswaarde voor endotoxinen en geur;
- 4) Transportbewegingen van en naar het hoofdwegennet voeren niet door een kern of een buurtschap;
- 5) Op een afstand van meer dan 250 meter van een woonbestemming*;
- 6) Buiten eerder aangewezen extensiveringsgebieden.

Ontwikkelingen in de (bedrijfsvoering van) agrarische ondernemingen die leiden tot een bedrijfsvoering zonder afwenteling op de omgeving worden overal omarmd.

Consequentie voor concept-structuurvisie (hoofdstuk 3 eindrapportage)

De bevindingen leiden tot een verfijning van de structuurvisiekaart. De verdeling van de gebieden zoals op de strategiekaart (kleurenkaart) in de concept-structuurvisie is opgenomen, blijft overeind. De betekenis van de strategieën krijgt een meer genuanceerde lading. De concept-structuurvisie blijft daarmee grotendeels hetzelfde, maar wordt gestoeld op andere principes.

**Afstand 250 meter*

De besturen van Groen Kempenland, ZLTO de Kempengrens en de Dorpsraden hebben de gelegenheid gekregen te reageren op de nieuwe principes (zie bijlage 4). Groen Kempenland pleit in haar zienswijze om een minimale afstand van 500 meter te hanteren tussen een intensieve dierhouderij en aangrenzende woonbebouwing.

De 250 meter afstand die als criteria is opgenomen in het identificeren van de duurzame locaties is ingegeven vanuit risicobeheersing (voorzorgprincipe) in het kader van de volksgezondheid. De gehanteerde afstand wordt door de GGD beschouwd als een 'algemene' minimale afstand tot de woonbebouwing. Belangrijk blijft, met name voor de geurbelasting en endotoxinebelasting, dat er een specifieke beoordeling wordt gemaakt om te onderbouwen dat een locatie ook daadwerkelijk duurzaam is. Het kan dus zijn dat de veilige afstand tussen een woonbebouwing en een intensieve dierhouderij groter gaat worden, kleiner is vooralsnog niet denkbaar. Het is nu niet mogelijk om generiek een andere afstand dan 250 meter te hanteren. Mocht uit nadere berekeningen blijken dat de grens tussen een woonbestemming en intensieve dierhouderij moet worden verhoogd, dan heeft dit direct invloed op het aantal duurzame locaties. Deze gegevens kunnen dan als één van de planologische afweging in het bestemmingsplan worden meegenomen.

Belevingsonderzoek

Uw raad heeft via een amendement op 19 april 2016 opgeroepen tot een huis-aan-huis uitgevoerd belevingsonderzoek. Dit onderzoek is gekoppeld aan de businesscase. Er is een werkgroep met experts en lokale vertegenwoordigers opgericht om het proces te begeleiden en de vragen te formuleren. De resultaten uit het belevingsonderzoek zijn in oktober 2017 bekend geworden en samengevat in een factsheet (bijlage 3). De uitkomsten zijn meegenomen bij het verfijnen van de resultaten van het businesscase.

Roadmap transitieteam dierhouderij 2018

Via een raadsinformatienota heeft uw raad in december 2017 de roadmap van het transitieteam dierhouderij ontvangen. In deze roadmap staan acties en resultaten beschreven om de noodzakelijke transitie van de intensieve dierhouderij in Reusel-De Mierden in versnelling te krijgen. De acties die worden benoemd, zitten gekoppeld aan de 'Kapstok transitie dierhouderij Reusel-De Mierden'. Hierbij heeft het een directe link met visie- en beleidsontwikkelingen in het buitengebied waaronder de structuurvisie en het bestemmingsplan. De inzet van het transitieteam sluit aan op de acties voor de uitvoering van de businesscase waar een link gelegd wordt met 'Samen Doen' en herstel van vertrouwen.

Beoogd doel

Te komen tot een structuurvisie waarin o.a. de dierhouderij in balans wordt gebracht met de leefomgeving en waar tegelijkertijd perspectief wordt geboden aan duurzame ontwikkelingen die de Kempen als onderdeel van de Brainportregio vitaal, leefbaar en economisch sterk maakt.

Argumenten

Ad 1. Kennis te nemen van de bevindingen uit de businesscase (bijlage 2)

- Praktijk (inwoners en ondernemers uit de gemeente) en wetenschap (kennisinstellingen en adviseurs) zijn in een intensief en integraal proces tot de voorgestelde aanpak gekomen.
- De resultaten uit het onderzoek van de businesscase worden breed gedragen.
- In de businesscase is de concept-structuurvisie vergeleken met de autonome ontwikkelingen binnen de agrarische sector. De contouren van deze autonome ontwikkelingen zijn in beeld gebracht door landbouweconoom Gé Backus. Gebleken is dat de voorgestelde strategie aansluit op de autonome ontwikkelingen.

Ad 2. In te stemmen met het afronden van de concept-structuurvisie en handreiking Ruimtelijke Ontwikkeling op basis van de bevindingen uit de eindrapportage businesscase deel 1 &2 (Bijlage 2).

- Unaniem is door de werkgroepen het uitgangspunt onderschreven dat voor het herstel van het vertrouwen tussen agrariërs, overheid en inwoners een afwaartse beweging vanuit de kernen van intensieve dierhouderij noodzakelijk is.
- De integrale benadering met de gekozen criteria, maakt dat de uitkomsten toetsbaar en objectiveerbaar kunnen worden gemaakt. Hiermee ontstaat een duidelijk panorama gebaseerd op heldere principes.
- Door op bouwblokniveau in te zoomen, ontstaat er een genuanceerder beeld van wat een 'duurzame locatie' is. In de beoordeling zijn de belasting op de leefomgeving en de risico's voor de volksgezondheid leidend.
- Op basis van de mogelijkheden voor duurzame ontwikkelingen en duurzame ontwikkeling plusplus wordt in het gehele buitengebied ruimte geboden aan innovatief ondernemerschap.
- Transformatie van agrarische locaties kan alleen plaatsvinden indien de beleidsmatige consequenties in beeld zijn gebracht. Denk hierbij aan de relatie met de Verordening Ruimte van de provincie Noord-Brabant en de mogelijkheden die de nieuwe Omgevingswet gaat bieden.
- Als met de Structuurvisie de 'wat'-vraag is beantwoord, is het van belang om de 'hoe'-vraag praktisch te vertalen. Hiervoor passen we de handreiking Ruimtelijke Ontwikkelingen aan. De concrete transitie vindt plaats op de transformatie-locaties en/of -gebieden.

Ad.3. In overleg te treden met Gedeputeerde Staten van de Provincie Noord-Brabant voor het verkrijgen van een maatwerkoplossing binnen de Verordening Ruimte.

- De nieuwe Structuurvisie is anders dan voorgaande Structuurvisies. Vroeger was de gewoonte dat de gemeente kant-en-klare ruimtelijke plannen presenteerde. Nu nodigen we burgers, bedrijven en instellingen uit, om met ideeën te komen. De gemeente helpt: niet door met geld klaar te staan, maar door 'samen' te zoeken naar oplossingen. De gemeente daagt burgers, bedrijven en instellingen uit om zelf aan de slag te gaan met hun eigen woonomgeving. Dit in de gedachte van de nieuwe omgevingswet. De gemeente vertrouwt erop dat anderen, vanuit hun creativiteit en ondernemerschap daarbij bijdragen aan versterking van de ruimtelijke kwaliteit.
- Op basis van de 'principes' of de 'spelregels' die onder de structuurvisie liggen, geven we aan wat er allemaal mogelijk is. We geven aan waar we een vinger aan de pols houden en waar de gemeente meer ruimte biedt. De gemeente houdt de samenhang in de gaten als het gaat om de bijdrage die initiatieven leveren aan de ontwikkeling van de gemeente. Zo willen we binnen kaders ruimte bieden voor particulier initiatief vanuit de filosofie: "verdiende ruimte" en "het ene gebied is het andere niet". Via gebiedsgericht maatwerk kunnen (gebieds)ontwikkelingen mogelijk worden gemaakt.
- Het is mogelijk om de provinciale verordening anders toe te passen (meerwaardebenadering) als daar lokaal sterke argumenten voor zijn. Om dit op juiste wijze in te vullen en te bekrachtigen is bestuurlijk commitment nodig. De gemeente Reusel-De Mierden levert daarmee maatwerk voor haar gebied en is daarmee koploper in Noord-Brabant.

Consequenties

Bestaande rechten respecteren

Voorop moet worden gesteld dat met een nieuwe structuurvisie bestaande rechten van ondernemers worden gerespecteerd. Een structuurvisie schetst een panorama op basis van duidelijke principes hoe de gemeente Reusel-De Mierden zich de komende decennia zou moeten ontwikkelen. Een ontwikkelingsperspectief waarin ondernemers kansen zien om een keuze te maken die het beste bij hen past.

Duidelijke keuzes maken

Door de principes uit de businesscase te hanteren, gaat het woon- en leefklimaat, voor een groot deel van het buitengebied, er in de toekomst op vooruit. Het stelt een heldere strategie voor ten aanzien van de intensieve dierhouderij. Dat betekent dat ontwikkeling hiervan niet op alle locaties mogelijk is. Tegelijkertijd betekent dit dat, in gebieden waar de intensieve dierhouderij het primaat krijgt, geen ruimte meer is voor bijv. nieuwe woonbestemmingen. Dit is te vergelijken met de ontwikkeling van een bedrijventerrein. Daarin worden ook geen mogelijkheden opgenomen voor kwetsbare functies.

Ontwikkelingsperspectief bieden is belangrijk

Indien niet wordt ingestemd met de bevindingen uit de businesscase, dan:

- a. wordt er niet gestuurd op een helder toekomstperspectief van het buitengebied. De ondernemer en de direct omwonenden weten dan niet waar zij aan toe zijn;
- b. wordt geen recht gedaan aan het proces van 'Samen Doen';
- c. kunnen de structuurvisie en handreiking Ruimtelijke Ontwikkelingen niet worden afgemaakt, met als resultaat dat de structuurvisie uit 2004 de basis blijft voor het ruimtelijke beleid. Het opstellen van een nieuw bestemmingsplan buitengebied wordt weer een losstaande aangelegenheid.

Financiën

Kosten businesscase

Bij uw bestuursopdracht voor het onderzoek op 21 maart 2017 heeft u budget beschikbaar gesteld voor het uitwerken van de businesscase. De kosten werden geraamd op € 145.000,00. Dit werkbudget had u in november 2016 al bij de begrotingsbehandeling voor 2017 beschikbaar gesteld. De totale kosten van de businesscase zijn binnen de begroting gebleven.

Bijdrage door derden

Bijna alle betrokkenen deden belangeloos mee in de werkgroepen. Zij leverden kennis en dachten mee in het proces en eindresultaat. Dit vanuit betrokkenheid of vanuit de mogelijkheid werkzaamheden in bestaand beleid van de organisatie / kennisinstelling onder te brengen. Wanneer de inzet van deze stakeholders berekend wordt, is in totaal ruim 300 uur aan 'vrijwillige' inzet gepleegd, een niet te onderschatten bijdrage in het proces. Mede daardoor zijn we binnen de begroting gebleven.

Communicatie

Gedurende het proces zijn belangrijke resultaten van het onderzoek steeds onderling met alle werkgroepen gedeeld. Resultaten die voor wat betreft de werkgroepen definitief waren, zijn breed (buiten de werkgroepen) gedeeld. Dit zijn:

- De resultaten van het belevingsonderzoek: op 1 en 2 november 2017 via bewonersavonden, in perspublicatie d'n Uitkijk en op de gemeentelijke website.
- De concept eindstrategie van de businesscase: via een presentatie aan bestuursleden ZLTO Kempengrens, Stichting Groen Kempenland en Dorpsraden op 21 november 2017 en een presentatie aan achterban ZLTO Kempengrens op 27 november 2017.

Alle werkzaamheden en vrij beschikbare informatie wordt steeds gedeeld via het blok 'transitie intensieve dierhouderij en toekomst buitengebied' op de homepage van de gemeente.

Onderliggende informatie en analyses die bij de totstandkoming van de eindrapportage zijn gebruikt, zijn beschikbaar bij de gemeentelijk projectleiders Theo Hendriks en Sandra Borremans.

Samen Doen

Zowel het opstellen van de eindrapportage als het toetsten van draagvlak voor de eindconclusies is in samenspraak met belanghebbenden gebeurd. Er is gebouwd aan relaties die ook in het vervolg waardevol zijn voor de gemeente Reusel-De Mierden en voor de stakeholders onderling. In de eindrapportage is een uitvoerige beschrijving van dit proces opgenomen onder hoofdstuk 1.

De besturen van ZLTO De Kempengrens, Groen Kempenland en de dorpsraden hebben de mogelijkheid gekregen hun reactie te geven op de voorgestelde conceptstrategie. Hun reactie is als bijlage 4 bij dit voorstel opgenomen.

Toekomstvisie

De toekomstvisie Reusel-De Mierden 'Gezamenlijk, Grenzeloos en Groen' (2013) vormt een belangrijke basis voor de nieuwe structuurvisie en daarmee voor de businesscase. In de toekomstvisie staan immers twaalf ambities vastgelegd hoe onze gemeente zich richting de toekomst

moet gaan ontwikkelen. De beoogde transitie van de intensieve dierhouderij biedt kansen om de ambities van de toekomstvisie te realiseren. Voor de businesscase zijn vooral de volgende ambities van belang:

- Landelijk karakter
- Dorps wonen
- Grote sociale cohesie en actief verenigingsleven
- Stimulans werkgelegenheid
- Samenwerking in de regio

Vervolg

We verwerken de resultaten van de businesscase, alsmede de ruimtelijke vertaling van het Klimaat en Energiebeleid, in de concept-Structuurvisie en de handreiking Ruimtelijke Ontwikkelingen. Naar verwachting ligt in de gemeenteraad in mei 2018 een aangepaste Structuurvisie in de vorm van een Omgevingsvisie met een handreiking Ruimtelijke Ontwikkelingen ter besluitvorming voor.

De structuurvisie is in 2015 in concept vastgesteld. In de periode december 2015 tot en met heden zijn op andere beleidsterreinen nieuwe visies opgesteld. Deze moeten nog een plaats krijgen in de nieuwe structuurvisie.

Bijlagen

Bij dit voorstel vindt u een aantal bijlagen. Hierbij een overzicht met daarbij de context:

1. Plan van aanpak businesscase transitie (intensieve) veehouderij 6 februari 2017: de opdracht voor het onderzoek.
2. Eindrapport Businesscase Transitie Intensieve Dierhouderij.
3. Het belevingsonderzoek: factsheet met resultaten.
4. Reactie van Groen Kempenland, Dorpsraden en ZLTO naar aanleiding van de presentatie op 21 november.

Burgemeester en wethouders van Reusel-De Mierden,
de secretaris,

de burgemeester (wnd.),

dhr. M.H.F. Knaapen

mw. J. Eugster

Raadsbesluit

Vergaderdatum:	23 januari 2018
Onderwerp:	Uitwerking Businesscase transitie
Registratienummer:	

De raad van de gemeente Reusel-De Mierden;

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders van 12 december 2017

Besluit

De raad voornoemd,
de griffier,

J.C.M. van Berkel.

de voorzitter,

mw. J. Eugster